

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2018

Barbora Zlatohlávková

Zadání bakalářské práce

Autor: Barbora Zlatohlávková

Studium: P15P0073

Studijní program: B7310 Filologie

Studijní obor: Jazyková a literární kultura

Název bakalářské práce: Příprava rozhovoru pro deník Právo

Název bakalářské práce AJ: Preparation of an interview for the Právo newspaper

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce Příprava rozhovoru pro deník Právo se zaměřuje na rozhovor jako jeden z novinářských žánrů a je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část pojednává o vzniku a vývoji tohoto žánru v rámci světového i českého mediálního prostředí a popisuje na základě odborné literatury, co to je publicistické interview, jak se na něj připravit a realizovat ho. Praktická část této bakalářské práce je zaměřena na přípravu a realizaci interview s tanečnicí Natašou Novotnou. Rozhovor byl ve spolupráci s deníkem Právo otisknut dne 24. dubna 2018.

HVÍŽĎALA, Karel. Mardata: vzpoury v žurnalistice: dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011. KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel a ORSÁG, Petr. Dějiny českých médií 20. století. OSVALDOVÁ, Barbora HALADA, Jan et al. (2002): Praktická encyklopedie žurnalistiky. RUB-MOHL, Stephan BAKIČOVÁ, Hana (2005): Žurnalistika: kompletní průvodce praktickou žurnalistikou. OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. Rozhovory o interview. HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru. ŠTORKÁN, Karel a kol. Umění interviewu. DOČKAL, Miroslav, ed. Novinářské žánry.

Garantující pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Michal Čuřín

Oponent: Mgr. Petra Bubeníčková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 16.11.2016

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Příprava rozhovoru pro deník Právo

Bakalářská práce

Autor: Barbora Zlatohlávková
Studijní program: B 7310 Filologie
Studijní obor: Jazyková a literární kultura
Vedoucí práce: Mgr. Michal Čuřín

Hradec Králové

2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 25. dubna 2018

Anotace

ZLATOHLÁVKOVÁ, Barbora. Příprava rozhovoru pro deník Právo. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. 42 s. Bakalářská práce.

Text obsahuje základní údaje charakterizující v českém jazyce obsah a výsledky práce.

Klíčová slova: rozhovor, interview, novinářský žánr, deník Právo, Nataša Novotná.

Annotation

ZLATOHLÁVKOVÁ, Barbora. Preparation of an interview for the Právo newspaper. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2018. 42 p. Bachelor Degree Thesis.

Text obsahuje základní údaje charakterizující obsah ve zvoleném cizím jazyce.

Keywords: interview, journalist genre, Právo newspaper.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce Mgr. Michalu Čuřínovi za ochotu a pomoc při tvorbě této bakalářské diplomové práce. Také bych ráda poděkovala mé rodině, která mi vytvořila příjemné podmínky pro sepsání této diplomové práce.

Obsah

Obsah.....	7
Úvod.....	8
Teoretická část.....	9
Historie interview.....	9
Počátky 1835 - 1990.....	9
Interview po druhé světové válce.....	10
Interview v českých médiích mezi válkami.....	13
Interview po druhé světové válce v ČSR a ČSSR.....	14
Interview.....	15
Obecně o interview.....	15
Forma interview.....	16
Styl interview.....	17
Publicistické interview.....	17
Proces přípravy a tvorby interview.....	19
Osobnost respondenta.....	19
Výběr respondenta.....	19
Osobnost novináře.....	20
Vztah novináře a respondenta.....	20
Příprava na interview.....	21
Sběr informací o respondentovi.....	21
Tvorba okruhů a otázek.....	22
Během interview.....	23
Volba prostředí pro interview.....	23
Umění interviewovat.....	23
Kladení otázek.....	24
Délka interview.....	24
Přepis interview.....	25
Autorizace interview.....	26
Praktická část.....	27
Výběr respondenta.....	27
Místo setkání.....	27
Příprava okruhů a otázek.....	28
Během interview.....	30
Délka interview.....	31
Přepis interview.....	32
Autorizace textu.....	32
Komunikace a spolupráce s deníkem Právo.....	32
Rozhovor s Natašou Novotnou.....	33
Zkrácená verze rozhovoru pro deník Právo.....	38
Závěr.....	40
Seznam pramenů a použité literatury.....	41

Úvod

V předložené bakalářské práci se zabývám rozhovorem jako jedním z novinářských žánrů. Tato práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části přibližuji historii a vývoj tohoto žánru ve světovém a českém kontextu. V rámci teoretické části si pokládám otázku, co to je publicistické interview. V dalších kapitolách se věnuji přípravě interview a kladu si otázku, jakým způsobem si novinář vybírá respondenta a jaký vztah mezi nimi při interview vzniká. Kromě přípravy interview se zabývám také jeho realizací a následnému zpracování rozhovoru do psané podoby. V rámci teoretické části také vysvětluji roli autorizace textu. V praktické části této práce rozvádím načerpané znalosti a aplikuji je na vytvoření rozhovoru s tanečnicí Natašou Novotnou, který vyjde ve spolupráci s deníkem Právo v rubrice Praha a střední Čechy. Klíčovým tématem předložené práce tedy je, proces tvorby publicistického interview.

K tématu této práce mě inspirovala moje pracovní zkušenost v deníku Právo, kdy jsem v pozici redaktorky přispívala do deníku svými články a měla jsem tak možnost vyzkoušet si různé novinářské žánry. Právě interview mi z nich připadalo nejzajímavější, ale také nejsložitější a chtěla jsem se o jeho přípravě a realizaci dozvědět více. Pro spolupráci při tvorbě interview jsem si vybrala tanečnici Natašu Novotnou, protože se sama dlouhodobě o tanec zajímám, věnuji se mu a ráda chodím na taneční představení, ve kterých Nataša vystupuje.

Cílem této práce je nashromáždit informace z odborné literatury týkající se novinářského žánru interview, jeho přípravy a realizace a následně tyto znalosti aplikovat na vytvoření rozhovoru s Natašou Novotnou, který bude publikován v deníku Právo. Teoretickou část této práce bych tedy ráda pojala jako jakousi příručku a sepsání základních pravidel a rad pro začínající novináře, kteří se připravují na jejich první publicistické interview, a věřím, že jim sepsané informace budou přínosem při tvorbě interview.

Teoretická část

Historie interview

V této kapitole popíšu historii a vývoj interview ve světovém a českém prostředí. Zařazení dané kapitoly do mé bakalářské práce je z důvodu porozumění souvislostem mezi současnou podobou interview a tou v minulosti.

Počátky 1835 - 1990

Podle Hvíždaly v knize *Mardata Vzpoury v žurnalistice*, je interview považován za nejmladší novinový žánr. Jeho počátek se podle švédského mediálního vědce Nillse Gunnara Nilssona udává k roku 1835, kde vznikl ve Spojených státech původně z reportáže, tzv. human interest stories. Christopher Silvester datuje začátek rozhovoru o pár let později, k polovině devatenáctého století.¹

Emma Lee – Potter tvrdí, že rozhovor byl objeven dvěma muži. Prvním byl editor New York Tribune Horace Greeley a druhým byl James Gordon Bennett, který byl majitelem New York Herald, kde byl otisknut právě první rozhovor s obžalovaným.² Tímto způsobem zprostředkovaná informace sklidila veliký ohlas u čtenářů díky své autentičnosti. Podle Christophera Silvestra prvním rozhovorem s celebritou ve formátu, který známe ze současnosti, tedy otázka – odpověď, byl rozhovor Horace Greeleyho s Brigham Youngem, což byl vedoucí kostela Mormon.³

Podle Michella V. Charnleye je ale za skutečný začátek interview považován až 16. duben 1836, kdy byla vyzpovídána korunní svědkyně v procesu s vrahem. Rozhovoru se brzy začalo využívat i na východním pobřeží Spojených států a dále se rozšířil až do Velké Británie.⁴

První rozhovor s politikem proběhl v roce 1865 po skončení Občanské války s tehdejším americkým prezidentem Andrew Johnsonem. Interview se stalo výrazem demokratických poměrů v USA, protože reportér pokládal prezidentovi otázky bez přípravy a ten mu na ně odpovídal jako sobě rovnému. Touto událostí se zvýšila autorita médií a začala se vytvářet kritická veřejnost, ve které právo odporovat měla nejen šlechta a duchovní, ale

¹LEE - POTTER, Emma. 2017. *Interviewing for Journalists*. Third edition. S. 3.

²tamtéž. S. 3.

³tamtéž. S. 4.

⁴HVÍŽDALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice : dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. S. 14.

postupem času také ostatní občané. Slovo interview se rozšířilo v žurnalistické terminologii z anglické dvorní řeči, kde se využívalo pro označení setkání či přijetí (audience) u významných osobností. Slovo bylo převzato z francouzského *entrevoir*, *entreveus*, což byl termín pro vysoce ceremoniální setkání.⁵

Začátky interview se spojují s bulvárem, a proto reakce na tento žánr nebyly příliš lichotivé. Newyorský deník *Nation* v roce 1869 napsal: „*Interview, tak jak jsou nyní vedena, jsou obyčejně směsicí hloupostí nějakého bídneho politika s nesmyslnými otázkami šmíráckého reportéra.*”⁶ Londýnské noviny napsaly ještě ostřejší kritiku: „*Interview je nejhorší součástí nového stylu: ponižující pro zpovídajícího, odpudivý pro zpovídáného a únavný pro čtenáře.*”⁷

V Německé říši a Rakousku - Uhersku měl rozhovor pokleslou úroveň, protože byl využíván mocnými lidmi ke sdělení toho, co sami chtěli, ale nikoliv toho, co zajímalo lidi. Interview bylo využíváno spíše v zábavných ilustrovaných časopisech ke zpovídání hereček a získávání informací z jejich soukromého života. Takovým časopisem byl například *Die Woche* (1899 - 1944). Kvůli silné cenzuře v těchto zemích se rozšířily dialogy v salonech, což byly fiktivní rozhovory, které probíhaly na procházkách, dostavnících nebo na smrtelné posteli. Základním pilířem těchto rozhovorů byl vtip a ironie.⁸

Noviny, které tiskl Václav Matěj Kramerius koncem 18. Století, také obsahovaly podobný typ rozhovorů, které měly ve snaze zvýšit lidovou vzdělanost. Rozhovory byly koncipovány jako rozprava dvou sousedů, z nichž jeden byl vzdělaný a poučoval toho druhého bez vzdělání.⁹

V 19. století byl v Evropě asi nejuznávanějším interviewerem monsieur de Blowitz. Je známý pro rozhovor s německým kancléřem Bismarckem z roku 1878, ve kterém Bismarck nechtěně prozradil výsledky Berlínského kongresu před podepsáním tajného protokolu. Daný rozhovor si čtenáři mohli přečíst v londýnských novinách *Times*.¹⁰

Interview po druhé světové válce

Po druhé světové válce se rozšířily rozhovory politického charakteru. Jejich základním rysem byla naprostá nezávislost toho, kdo zpovídal. Redaktor si musel držet odstup a

⁵*tamtéž*. S. 14 – 15.

⁶OSVALDOVÁ, Barbora a Radim KOPÁČ. *Rozhovory o interview*. S. 10.

⁷*tamtéž*. S. 10.

⁸HVÍŽDALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice : dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. S. 16.

⁹*tamtéž*. S. 17.

¹⁰*tamtéž*. S. 18.

rozhovor neměl sloužit politickým cílům ani žádné ideologii, ale pouze čtenářům. Tázající musel svými otázkami přimět zpovídaného prozradit i skryté úmysly svého jednání. S takovými rozhovory se začalo v USA v časopise U. S. News and World Report 21. ledna 1949, kdy jeho vydavatel oznámil, že se každý týden v časopisu objeví rozhovor s významnou osobností. Úkolem novináře bylo být důkladně připraven, aby mohl kdykoli reagovat s protiargumentací. Tehdy se také začala řešit otázka autorizace, rozhovory se staly materiálem k závaznému citování.¹¹

Jiný typ rozhovorů tehdy tiskl Andy Warhol ve svém časopise Interview. Rozhovory, které zde vyšly, se nikdy neautorizovaly, byly v nich zachovány chyby, různá přerázení a v závorkách byly popisy gest a smíchu zpovídaného. Tyto rozhovory měly za cíl otisknout člověka na papír.¹²

V padesátých letech se v USA svými rozhovory proslavil Larry King, kterému od roku 1985 na CNN běžel vlastní pořad, Larry King Live. Pro Kinga bylo typické, že svým hostům nepokládal konfrontující otázky a navozoval při pořadu příjemnou atmosféru. Byl za to často kritizován, ale sám Larry King řekl, že mu nejde o to se profilovat, ale něco se od svých hostů dozvědět, a to při nepříjemné a agresivní atmosféře nejde. Larry King si také zakládal na tom zůstat sám sebou, sám řekl: „*Larry King za stolem je stejný Larry King jako před kamerou večer na CNN.*”¹³ Dalšími uznávanými interviewery byli například Tim Russert nebo William F. Buckley. Tim Russert zpovídal například Baracka Obamu, Hillary Clintonovou a Johna McCaina. Je známý tím, že byl na rozhovor vždy skvěle připraven a jeho otázky byly přesné a ostré. William F. Buckley je zakladatelem pravicového časopisu National Review. I on se proslavil v tomto žánru svojí schopností vést debatu nekompromisně a k tomu disponoval podmanivou rétorikou a smyslem pro humor.

Na americký moderní styl rozhovorů navázala Velká Británie slavným interview s J. V. Stalinem ze začátku padesátých let. Tento rozhovor je známý tím, že odpovědi jsou mnohem kratší než otázky, Stalin odpovídal pouze ano, nebo ne. Podobně slavný rozhovor je s Mao Ce-tungem, ale v tomto případě bohužel novinář nemohl pokládat nepříjemné otázky, protože byly předem silně cenzurované. V sousedním Německu první moderní rozhovor vyšel v časopise Der Spiegel v roce 1956. V sedmdesátých a osmdesátých letech se začala měnit délka a styl rozhovorů a to trvá dodnes. Rozhovory jsou kratší, tématicky uzavřenější a

¹¹HVÍŽĎALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice : dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. S. 20-21.

¹²*tamtéž*. S. 21.

¹³*tamtéž*. S. 21.

soustředěné na osobnost. Dalším rozdílem je, že pokud novinář najde s dotazovaným společné téma, tak se ho snaží rozebrat co nejdetailněji.¹⁴

Pánský magazín Playboy založený v roce 1953 za účelem přitáhnouti vzdělanější klientely, otiskl rozhovory s Vladimírem Nabokovem, Andrejem Sarachovem nebo Hannah Arendtovou. Tyto rozhovory byly na vysoké profesionální i intelektuální úrovni. Později se však tyto rozhovory změnily v tzv. image - interview, tedy rozhovory, které měly za účel zprostředkovat pozitivní obraz zpovídaného.¹⁵

Dalším typem interview, které se podobalo křížovému výslechu (anglicky cross examination), byl rozhovor, který spočíval v pokládání rychlých a přesných otázek a v častém měnění témat, což mělo dotazovaného vyvést z míry, začít si odporovat a přiznat se k něčemu, co před čtenáři dříve tajil. Pro tuto formu interview byli známí němečtí novináři C. - H. Casdorff a R. Rohlinger. Dalším typem rozhovorů byly ty od André Mullera, který interview pojímal jako osobitý literární žánr a v praxi to vypadalo tak, že byl tento novinář vždy perfektně připraven, načetl vše dostupné o člověku, kterého zpovídal, ale neměl připravené konkrétní otázky. Nejdůležitější otázkou při interview byla ta první a Muller nezapomínal, že musí především zaujmout své čtenáře. Tématicky se Muller držel vždy stejných oblastí, a těmi byly láska, smrt, víra, strach a pochybnosti.¹⁶

Dalším mezníkem v historii žánru interview byly životopisné rozhovory, které vznikaly v devadesátých letech na různých amerických univerzitách. Byl to například rozhovor Stephena Kresgeho a Leifa Wenara s ekonomem Friedrichem Augustem von Hayekem.¹⁷

Důležitou kapitolu v historii interview jsou také tzv. rozhovory dvou silných osobností, které se objevovaly v Evropě v sedmdesátých letech. Za zakladatelku tohoto typu interview je považována Italka Oriana Fallaci. Tato novinářka byla známá tím, že do rozhovorů vstupovala se svými názory a odsudky, tázajícího moralizovala a chovala se, jako člověk, který ví všechno lépe. Fallaciová při rozhovorech provokovala a tázajícímu odporovala. Fallaciová za svou kariéru, kterou začala už v sedmnácti letech, vedla devadesát sedm rozhovorů, které byly otištěny v novinách a časopisech po celém světě. Podařilo se jí například vyzpovídat kdysi lybijského vůdce Kaddáfího.¹⁸

¹⁴HVÍŽĎALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice : dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. S. 24.

¹⁵*tamtéž*. S. 27.

¹⁶*tamtéž*. S. 31.

¹⁷*tamtéž*. S. 33.

¹⁸HVÍŽĎALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice : dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. S. 34.

Interview v českých médiích mezi válkami

V Československu se tento novinářský žánr rozvíjel především s příchodem rozhlasu, který začal vysílat 18. května 1923. První rozhovory zde vznikaly se sportovci a vedl je Josef Laufer. Dalšími významnými reportéry byli František Kolžík, Dalibor Chalupa, František Havel nebo Josef Cincibus. Mezi válkami se rozhovory objevovaly mimo sportovní pořady také v tzv. Okénkách, která připravovali redaktori Očadlík, F. K. Zeman, Kocourek a Wenig. V začleňování rozhovorů do rozhlasu, byla mezi válkami více aktivní brněnská redakce, Praha byla v té době stále velmi konzervativní.¹⁹

Nejznámějším tištěným rozhovorem z meziválečné doby je třídílný od Kara Čapka s názvem *Hovory s T. G. Masarykem* z let 1926 - 1935. Jde především o monologický dialog, ze kterého jsou vypuštěny otázky. Až ve třetím díle nazvaném *Myšlení a život*, může čtenář najít krátké otázky. T. G. Masaryk se s tímto novinovým žánrem seznámil ve Spojených státech a poté ho často využíval. Právě Karlu Čapkovi poskytl tři rozhovory, které byly poté publikovány v Lidových novinách. Vztah novináře a zpovídaného v porovnání s dnešní dobou, byl velmi uctivý. První československý prezident Masaryk o interview řekl: „*Interview je věc účinná. Účinnější někdy než dlouhý článek, ale je interview a interview. Jeho úkolem často je spíš upozornit na určité události nebo problémy, než je vyřizovat. Nikdy bych nesáhl k interviewu, abych něco urbi et orbi [městu i světu, pozn. K. H.] zvěstoval nebo dokazoval, ale obrátit pozornost určitým směrem, dát jistý podnět k myšlení a událostem, k tomu je interview dobrým prostředkem.*” (Lidové noviny 22. 12. 1930.)²⁰ Pro politiky v té době nebylo typické se scházet s novináři a poskytovat jim rozhovor. Edvard Beneš například poskytl ve svém funkčním období pouze dvacet čtyři rozhovorů, a to výhradně zahraničním novinářům. Většina politiků v té době komunikovala s občany jen pomocí projevů, prohlášení a memorand, jako bylo zvykem za Rakouska - Uherska. Je toho důkazem tehdy nejprestižnější týdeník *Přítomnost*, redigovaný Ferdinandem Peroutkou, který v letech 1937 a 1938 uveřejnil pouze dva rozhovory, a dotazovanými nebyli ani Češi.²¹

Rozhovorům se věnovaly jen některé kulturní časopisy, například *Rozpravy* Aventina Otakara Štorcha - Mariena. S nástupem Viléma Závady na pozici redaktora se v tomto časopise rozhovory začaly objevovat více. Zpovídal především přední osobnosti kulturního

¹⁹tamtéž. S. 53.

²⁰tamtéž. S. 54.

²¹HVÍŽDALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice : dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. S. 58.

života: Zrzavého, Langra, Čapka, Konráda, Koptu, Honzla, Fillu, ale i univerzitní profesory: Mukařovského a Chytila. Dva rozhovory byly také publikovány v časopise Gentleman.²²

Interview po druhé světové válce v ČSR a ČSSR

Podle Hvížd'aly zaznamenal interview velký rozmach po druhé světové válce v německy mluvících zemích i v celé Evropě. V Československu se rozhovor po roce 1948 (s výjimkou konce šedesátých a osmdesátých let) stal propagandistickým nástrojem moci a témata jako KSČ a vztah k Sovětskému svazu byla zcela tabuizovaná. Nejdůležitější rozhovory byly za první republiky publikované v Literárních novinách, pro něž je psal převážně Antonín J. Leihm. Tyto rozhovory vznikaly mezi lety 1965 a 1968. Leihm vyzpovídal například Kunderu, Škvoreckého, Vaculíka, Tatarku, Putíka, Muchu, Klímu, Havla a mnoho dalších. Rozhovory Leihma vyšly v exilovém nakladatelství Index, v Listech zase vyšel rozhovor s Voskovcem krátce před jeho smrtí. Politické rozhovory vycházely v časopise Reportér. V Hostu do domu vycházely imaginární rozhovory s mrtvými velikány, které pro časopis psal Oleg Sus. Miroslava Filípková zase pro Mladý svět psala horoskopové rozhovory. Dále pak vycházely rozhovory v časopise Tvář, Sešity pro mladou literaturu a Plamen.²³

Vzhledem k tomu, že interview je svobodný žánr, v ČSR se začal objevovat více až po roce 1968, a to především v televizi, protože to byl nejsledovanější sdělovací prostředek. Důležitým mezníkem byl 4. březen 1968, kdy se KSČ vzdalo přímého zasahování do činnosti sdělovacích prostředků. Dne 9. dubna začala Československá televize vysílat rozhovorový pořad *Mezi námi*. V moderování tohoto pořadu se střídali Vladimír Tosek, Jiří Kantůrek, Ladislav Daneš, Jiří Ruml a další. Svoboda tisku ale netrvala dlouho, a tak se po roce 1969 objevoval rozhovor pouze v samizdatových periodikách, edicích a vydavatelstvích. Rozhlasové rozhovory se vysílaly na stanici Svobodná Evropa.²⁴

Znovu se rozhovor jako svobodný žánr objevil po roce 1989. Znamé je knižní vydání rozhovorů s Václavem Havlem, které nese název *Dálkový výslech*. Dalšími důležitými rozhovory jsou ty od Iva Železného s názvem *Výslech revolucionářů* z listopadu 1989. V těchto rozhovorech Železný zpovídá hlavní účastníky revoluce (A. Vondru, Pánka, Langra,

²²tamtéž. S. 58.

²³tamtéž. S. 63 – 65.

²⁴HVÍŽDALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice : dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. S. 68.

Škodu a další). Mladý svět zase vydal mimořádné číslo s názvem Michael Kocáb: Zpověď muže v ohrožení.²⁵

Od roku 1989 do současnosti se rozhovor stal nejčastějším žánrem, který se objevuje napříč novinami a časopisy. Příkladem jsou rozhovory vycházející každý den v denním tisku jako je Právo, Mladá fronta DNES, Hospodářské noviny, Lidové noviny a další. K dennímu tisku vychází také přílohy a například Právo vydává přílohu Magazín + TV program, kde je na titulní straně fotografie osoby nebo osob, se kterými je v magazínu publikovaný rozhovor. Podobně Mladá fronta DNES vydává Magazín + TV program, ve kterém se také objevuje rozhovor. Mezi současné novináře, kteří se věnují tomuto žánru buď v tištěné, nebo mluvené podobě, patří Marek Eben, Karel Hvizďala, Světlana Witowská, Daniela Drtinová, Martin Veselovský, Václav Moravec a další.²⁶

Interview

V této kapitole se budu zabývat obecnou charakteristikou žánru interview, jeho formou a stylem a zaměřím se především na publicistické interview, protože tento typ interview budu tvořit v rámci praktické části této práce. Na základě nastudované odborné literatury popíšu, jak by měla probíhat příprava na interview, podle čeho si novinář vybírá respondenta a co tvoří jejich vzájemný vztah. Samozřejmě také vysvětlím, jak probíhá tvorba rozhovoru do psané formy a jakou roli hraje autorizace textu.

Obecně o interview

V knize Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace, je interview definováno jako cílená výměna otázek a odpovědí. V rámci žurnalistiky je to metoda, jak získat informace. Při interview jsou jasně stanovené role tazatele a odpovídajícího. Interviewovaná osoba je veřejně známá nebo vynikající v nějakém oboru a její názory by měly zaujmout. Rozhovor iniciuje novinář, který volí téma interview, klade otázky, zachycuje atmosféru setkání a osobitost zpovídaného. Tazatel také zpracovává odpovědi, může tedy ovlivňovat řazení a konečnou formu odpovědí respondenta.²⁷

Rozhovor, což je český ekvivalent pro slovo interview, je ale také komunikační žánr, který využíváme v každodenních situacích. Základem každého rozhovoru je dialog.²⁸ Jde tedy o metodu kladení otázek a dostávání odpovědí. Mimo běžnou komunikaci, ve které rozhovor

²⁵tamtéž. S. 75.

²⁶RUSS-MOH, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. S. 63.

²⁷OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. S. 93.

²⁸ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 23.

používáme, může být a je také nástrojem výzkumných metod například v sociologii a psychologii. Pomocí rozhovoru odhalujeme nitro člověka, jeho názory a přesvědčení.²⁹ Podle Václava Moravce se interview dělí na dva základní typy: 1) rozhovor zpravodajský, který je dialogickou formou sdělení faktů. Vychází z politické, odborné nebo jiné kompetence (kvalifikovanosti) tázané osobnosti. 2) rozhovor publicistický, kterým rozumíme dialogickou formu sdělení, výkladu nebo konfrontace a rozboru faktů. Významnou funkcí publicistického rozhovoru je analytičnost a složka portrétní.³⁰ Než analyzuji publicistický rozhovor více do hloubky, tak se zaměřím na formu a styl interview.

Forma interview

Podle Štorkána v knize Umění interviewu se formou interview rozumí formování interview do určitých poloh, které poté rozhovor kategorizují. Jsou známé tři základní formy interview:

1. interview vedené rozpravou
2. interview ve formě čistého dialogu
3. monologické interview³¹

Jinak třídí rozhovor zahraniční literatura, která ho pojímá spíše po obsahové stránce. Příkladem je rozhovor založený na skutečných zprávách, ve kterém je důležitý názor autority na určitou věc, která je z hlediska aktuality nová, a proto budí zájem a má zpravodajskou hodnotu. Dalším příkladem je tzv. *osobnostní interview*, ve kterém je kladen důraz na osobní rysy a názory dotazované osoby. Zvláštním případem je pak *biografické interview*, jehož obsah popisuje činy, osobní vlastnosti a filosofii dotazované osobnosti.³² Podle Štorkána výše zmíněné třídění ale nepřihlíží k formě. Za zvláštní případ je pak považováno *skupinové interview*, jehož základem je dialog v interpersonální komunikaci. Po obsahové stránce ovšem jde o konfrontaci názorů několika osob na novou, aktuální a přitažlivou věc.

Teorie novinářství se také zaměřuje na zkoumání otázek a jejich typů. Existuje *otázka otevřená*, která dovoluje projevit názor bez jakéhokoliv omezení, *otázka alternativní* vyčerpává počet možných variant odpovědí, *otázka dichotomická* se ptá po souhlase (ano či ne), *otázka kontrolní* podle svého názoru kontroluje určitou odpověď. Pomocí zkoumání otázek lze upřesnit povahu rozhovoru. Může jít o rozhovor, který je předem připravený, to

²⁹tamtéž. S. 7.

³⁰OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interview*. S. 71.

³¹ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 34.

³²*An outline of Survey of Journalism*. Kap. 22.

znamená, že je určeno pořadí otázek i postup, takový rozhovor se nazývá standardizovaný. Dalším typem je rozhovor relativně volný, při kterém je stanoven cíl, ale dotazovaný získává odpovědi pomocí psychologického postupu. Zřejmě nejnáročnějším rozhovorem je hloubkový, při kterém se dotazovaný snaží proniknout hluboko do podstaty problému, o kterém je řeč a hledá spojitosti a záměry v podtextu řeči dotazovaného.³³

Styl interview

Podle Štorkána si pod stylem většinou každý představí volbu jazykových prostředků, ale pokud jde o interview, můžeme si pod stylem spíše představit způsob, jakým myslíme. Styl interview je do značné míry určen novinářem, který rozhovor vytváří, protože mu dává jistou podobu na základě doby a charakteru, které novinář popisuje. Styl interview ovlivňuje mnoho faktorů, například pro jaké noviny novinář pracuje, v jaké době, jaký je vlastně styl jeho osobnosti v pozici novináře. Styl se projevuje už ve způsobu kladení otázek a jejich záznamu, v použitém slovníku autora textu a v samotné expozici rozhovoru. Každý novinář má svůj vlastní "rukopis", díky kterému je rozpoznatelný pro čtenáře. Rukopisy se liší, u někoho je to zažitá rutina, u jiných slovní obraty nebo typ myšlení. Vzhledem k tomu, že interview je velice pestrý žánr, při kterém se novinář setkává s různými lidmi a hovoří s nimi na různá témata, je důležité nedělat rozhovory rutinně, ale stále se snažit něčím překvapit sebe i čtenáře. Je důležité si uvědomit, že čím více nabývá novinář na rutině, tím více ztrácí na ceně. Otázkou tedy je, jakým způsobem psát interview. Buď analyticky, porovnáváním každé věty či výrazu, nebo intuitivně, na základě bezprostředních reakcí, které probíhají v našem mozku. Odpovědí je, že ani jedno nemusí být nutně správné řešení. Člověk, který vytváří rozhovor, by se měl především řídit vlastní intuicí, rozumem a teprve poté se může obracet na teorii, jako na pomůcku spíše než jako na pravidlo.³⁴

Publicistické interview

V této podkapitole je důležité vymezit, jaké znaky musí interview mít, aby se mohlo řadit k publicistickému žánru. Těmito znaky jsou záznam faktů, jevů a událostí. V rámci publicistiky se tento materiál také třídí, srovnává, hodnotí, analyzuje a zpracovává metodou vědeckého poznání. Publicistické interview také klade důraz na estetickou funkci jazykových prostředků.³⁵

³³ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 35.

³⁴ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 32 - 33.

³⁵ŠTORKÁN, Karel. *Interview: Několik poznámek k současnému čes. a světovému interviewu: Určeno pro posl. fak. osvěty a novinářství*. S. 9.

Podle německé publikace ABS des Journalismus existují dva hlavní typy publicistického rozhovoru, a to za a) názorový rozhovor, jehož cílem je získat názor a analýzu respondenta k tématu (tématům), které (která) je (jsou) předmětem interview a za b) rozhovor osobnostní, jehož cílem je portrét zajímavé osobnosti.³⁶

Podle Dočkala se publicistické interview dělí na několik druhů. Prvním je *interview - oznámení* (informační) a druhým *interview - názor* (komentář, objasnění názorů). Často se oba druhy při rozhovoru prolínají. Nejjednodušší a nejčastější druh interview má strukturu ve formě otázka - odpověď. Tento druh je tzv. *interview - dialog*, kdy otázky klade novinář a odpovídá na ně interviewovaný. Méně častým druhem je *interview - monolog*, kdy čtenář čte delší vyprávění v první osobě, které je odpovědí na otázku, kterou kladla redakce.³⁷

Podle Štorkána je publicistické interview vedené rozpravou a autorovi textu je ponechána možnost výběru zajímavých informací, vynechání obecně známých informací a jejich řazení do finální podoby interview. Rozhovor vedený rozpravou má určitá specifika a možnosti, nejde jen o pokládání otázek a odpovídání na ně, ale autor a dotazovaný mají i určitou vnitřní spřízněnost, je zde důležitý osobitý individuální vztah k osobě, se kterou rozmlouvá, ale také vztah k prostředí a proneseným myšlenkám.³⁸

Podle Dočkala je cílem rozhovoru:

- Získat a čtenáři oznámit nová, dosud neznámá fakta o důležitých a zajímavých událostech
- připojit komentář a podrobnou, výstižnou analýzu k faktům
- seznámit čtenáře s názory interviewovaného³⁹

Na základě výše uvedených informací se publicistickým interview rozumí dialog probíhající mezi novinářem a jednou nebo několika osobami. Rozhovor, podobně jako jiné žurnalistické žánry, nese nějakou důležitou informaci, kterou chce novinář sdělit čtenářům. Zpravidla se jedná o informaci, která souvisí s aktuálním děním, respondent reaguje na něco zásadního autoritativní odpovědí. Novinář je při rozhovoru aktivním partnerem komunikace, to znamená, že udává směr rozhovoru, napomáhá respondentovi formulovat přesné odpovědi a také rozhoduje o výběru tématu a průběhu rozhovoru. Novinář je při rozhovoru zodpovědný za proniknutí k jádru řešeného tématu a za konkrétnost odpovědí, které poté předloží čtenáři. Tím se myslí výběr opravdu těch informací, které nesou důležitý význam a jsou zajímavé pro čtenáře. Novinář také nese zodpovědnost za stylistickou formu publikovaného interview.

³⁶ABS des Journalismus, 1990, S. 44.

³⁷DOČKAL, Miroslav, ed. *Novinářské žánry*. S. 83 - 86.

³⁸ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 36.

³⁹DOČKAL, Miroslav, ed. *Novinářské žánry*. S. 83.

Proces přípravy a tvorby interview

V dané kapitole se budu věnovat přípravě a tvorbě publicistického interview na základě znalostí získaných z odborné literatury. Nejprve popíši proces přípravy na interview, což obnáší výběr respondenta a tvorbu okruhů a otázek. Dále vysvětlím, co je důležité dodržovat během interview a jakým způsobem probíhá přepis interview. Samozřejmě také neopomenou vysvětlit roli autorizace textu.

Osobnost respondenta

Respondent je osoba, která souhlasí s poskytnutím rozhovoru do médií. Interviewovaná osoba je veřejně známá nebo vynikající v nějakém oboru a její názory by měly zaujmout.⁴⁰ Podle Štorkána by interviewovaný měl být sebejistý, ale ne arogantní a povýšený. Měl by si být vědom svého postavení.⁴¹

Výběr respondenta

Při výběru respondenta se nabízí dvě možnosti. První je, že výběr respondenta není svobodnou volbou novináře, protože většinou pracuje pro určité publicistické médium, které mu určí, s kým bude dělat rozhovor. Výhodou přidělení respondenta podle Ondřeje Neffa je, že se novinář tolik osobně neangažuje, ale nevýhodou je nedostatek svobodné volby.⁴² Druhou možností je, že si novinář sám určí, koho bude interviewovat.

Důležité při výběru respondenta je, znát důvod, proč chceme s daným člověkem hovořit a mít odpovídající motivaci. Také by pro nás měl respondent zaujmout. Zajímavých faktorů, kterými respondent disponuje, může být mnoho. Například povolání, názory, vystupování nebo třeba jeho vzhled.⁴³

Alena Blažejkovská se o výběru respondenta vyjádřila takto: *“Už výběr respondenta v sobě nese zárodek příštího úspěchu - anebo blamáže. Silná (a svérázná) povaha udělí někdy situaci impuls, který se pro toho, kdo rozhovor vede, stává zajímavou výzvou. Lépe řečeno: vyzván se může cítit ten, kdo by v tomto případě rozhovor chtěl - a měl - vést, ne vždy to ale tak dopadá...”*⁴⁴

Jinak se o výběru respondenta vyjádřila Marta Švagrová ze své zkušenosti s kolegyní novinářkou, která šla dělat rozhovor a nic o dané osobě nevěděla, a ptala se na základní

⁴⁰OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. S. 93.

⁴¹ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 62.

⁴²OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interviewu*. S. 41.

⁴³ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 61.

⁴⁴OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interviewu*. S. 90.

informace o osobě právě Švagrové hodinu před interview. Marta Švagrová v závislosti na této zkušenosti píše: *“Je fakt, že o člověku, jehož se chystám zpovídat, skoro nic nevím, výhoda, nebo handicap? A naopak: Je to, že jej znám léta a vím nejen o jeho činech, ale i myšlení skoro všechno, dobře, nebo špatně? Odpověď zní: Obojí. Je to výhoda i problém.”*⁴⁵

Osobnost novináře

Novinář je osoba, která zpovídá respondenta. Podle Štorkána v knize *Umění interview* je novinář dominantní osobností při interview, ale musí se umět také podřídít, aby došlo k harmonicky sladěnému vzájemnému vztahu. Novinář vyvolává podněty, řídí děj konverzace, ale zcela ji neovládá, aby byl dostatek místa pro vyjádření se pro interviewovaného. Novinář by měl být energetická a výrazná osobnost. Názory na to, jak by měl vypadat ideální novinář, se samozřejmě liší, ale bezpochyby by měl být inteligentní, měl by mít široké vzdělání, aby mohl reagovat na různé odpovědi a samozřejmě by měl být znalý v oboru, o kterém se vede rozhovor, aby mohl pohotově reagovat. Štorkán v knize *Umění interview* také zmiňuje důležitost vzhledného zevnějšku novináře, což je podle mého názoru ne tolik důležitý faktor a dokonce bych se nebála napsat, že je to do jisté míry diskriminující. V rámci popisu osobnosti novináře píše, že u mužů vzhled příliš nerozhoduje, za to u žen je to klad. U mužů je podle Štorkána důležitý takt a příjemné vystupování.⁴⁶

Podle Hvížd'aly by novinář - interviewer měl být především zvědavce, tedy curiosus, což v původním latinském smyslu tohoto slova znamená pečlivý, horlivý, bedlivý, zvědavý a bádavý.⁴⁷

Vztah novináře a respondenta

Vztah mezi novinářem a interviewovaným je tvořen především na vzájemné důvěře.⁴⁸ Oba aktéři interview očekávají “fair play”, což obnáší korektnost a slušnost při interview. Respondent očekává, že smysl jeho výpovědi nebude překroucen a novinář může očekávat, že respondent nebude měnit svoje odpovědi v momentě, kdy mu pošle text k autorizaci.

Podle Štorkána je ve vztahu mezi novinářem a respondentem také důležité dodržování společenských norem. Novinář by si měl být vědom toho, kdy stát, kdy sedět, kdy se podává

⁴⁵tamtéž. S. 51.

⁴⁶ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 60 – 61.

⁴⁷Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interviewu*. S. 40.

⁴⁸ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 62., OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interviewu*. S. 117.

ruka a v jakém oblečení by na interview měl přijít. Novinář by měl mít na paměti, že reprezentuje sebe, ale i organizaci, kterou zastupuje.⁴⁹

Vztah novináře a respondenta může být ale taky v některých situacích konfrontační. V případě, že se novinář a respondent cítí nějakým způsobem odděleni, nebo vůči sobě pociťují averzi, tak věci v prostoru kolem interview nefungují, jak by měly. Pokud jeden, nebo druhý, mají za cíl pouze vlastní sebereprezentaci, nikoli téma, tak je něco špatně a interview je pro čtenáře pouze čtením prázdných tlachů, ve kterých se oba předvádějí a útočí na sebe.⁵⁰

Štorkán hovoří o sympatiích a antipatiích při interview, které fungují skrze tzv. transfer, což je: “přenos pozitivních nebo negativních zkušeností do současnosti při vnímání informace.”⁵¹ To znamená, že pokud je nám někdo sympatický nebo nesympatický, tak to souvisí se zkušeností ze setkání s člověkem, ke kterému jsme cítili antipatii nebo sympatii v minulosti a tuto zkušenost si přinášíme do současnosti, protože působí v našem podvědomí. To znamená, že samozřejmě nemůžeme popřít své sympatie a antipatie k druhému člověku, ale v pozici novináře bychom si vždy měli zachovat profesionalitu a nevyvolávat konflikt.

Příprava na interview

Po výběru, nebo přidělení respondenta nastává další fáze, kterou je příprava na interview. Příprava je velmi důležitá, protože se od ní odvíjí, jestli interview bude zajímavé a čtivé. Přístup k přípravě může mít každý novinář jiný, ale je podstatné ji nepodcenit, protože je velmi snadné se při interview zesměšnit, nebo vypadat neprofesionálně, protože si novinář dostatečně nenastuduje informace o respondentovi a položí mu otázky, které buď byly několikrát položeny a tudíž je na ně odpověď několikrát již napsána a respondenta nebaví na ně opět odpovídat. Klíčem k dobré přípravě na interview je upřímný zájem o osobnost respondenta, protože tak si novinář se zálibou vyhledá a nastuduje, co nejvíce o respondentovi a připraví si zajímavé otázky.

Sběr informací o respondentovi

Jindřich Šídlo tvrdí, že pokud jdeme na interview, je důležité nastudovat si informace o respondentovi, jeho životě, ale také přečíst si rozhovory, které s respondentem již vyšly, aby byl novinář v obraze.⁵² Trochu jiný přístup má například Petr Volf, který si také nastuduje informace v encyklopediích, monografiích, na internetu, zkrátka, kde se dá, ale na rozdíl od

⁴⁹ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 66.

⁵⁰OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interviewu*. S. 92.

⁵¹ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 68.

⁵²OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interviewu*. S. 62.

Šídla neprochází už napsané rozhovory s respondentem. Důvodem je možný ostych zeptat se na něco, což už se ptal někdo jiný. Volf říká: *“Lépe je vědět hodně, ale zase ne příliš mnoho, protože pak si člověk může uvědomit, že se nemá smysl více ptát - všechno podstatné bylo přece řečeno.”*⁵³

Tvorba okruhů a otázek

Další fází po nastudování faktů o respondentovi, je příprava okruhů a otázek na interview. Nejdříve bych ráda vymezila, jaké typy otázek existují. Z hlediska formy jsou to otázky otevřené a uzavřené, přímé a nepřímé a osobní a neosobní. Z hlediska funkce jsou to otázky základní, sondážní a kontrolní. Z hlediska vlivu na respondenta, jsou otázky neutrální, pomocné a sugestivní.⁵⁴

Otevřená otázka vybízí respondenta volně formulovat odpověď. Uzavřená otázka mu dovolí si vybrat z několika nabízených variant. Nepřímá otázka je ta, která nekončí otazníkem. Základní otázka se vztahuje k podstatě rozhovoru, a pokud respondent odpovídá vyhýbavě, je na místě klást otázky sondážní a kontrolní. Výzkumy prokázaly, že osobní otázka vyvolává subjektivnější výpověď respondenta, zatímco otázka neosobní spíše vede k zobecňující odpovědi. Pomocná otázka pomáhá při orientaci v tématu, když je respondent nejistý. Sugestivní otázka vynucuje určitou očekávanou odpověď.⁵⁵

Podle Václava Moravce je při formulování otázek důležité, aby byly srozumitelné respondentovi. To znamená, že by jedna otázka měla obsahovat jedno téma. Dále je dobré mít na paměti, že nejlepší otázky jsou ty stručné s jedinou myšlenkou. Je vhodné se vyhýbat zdvojeným či ztrojeným dotazům, protože respondent zpravidla odpoví pouze na jednu z otázek. Kumulované otázky jsou pro respondenta matoucí.⁵⁶

Podobně se vyjádřil k délce otázek Marek Eben, který tvrdí, že z jeho zkušenosti novináře jsou krátké otázky dobré otázky.⁵⁷

Jindřich Šídlo tento argument potvrzuje a dodává, že je dobré mít sepsané základní otázky, ale nemělo by jich být velké množství. Základem rozhovoru je podle něj naslouchání a reakce a ne otrocké předčítání otázek.⁵⁸ Na to reaguje se svojí zkušeností Petr Volf, podle kterého je nutné si připravit základní otázky, alespoň dvacet, ze kterých se poté snadno vytváří

⁵³tamtéž. S. 109.

⁵⁴tamtéž. S. 80.

⁵⁵OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interview*. S. 80.

⁵⁶tamtéž. S. 80.

⁵⁷tamtéž. S. 150.

⁵⁸tamtéž. S. 63.

různé podotázky přímo při interview. Podle Volfa je dobré mít poznámky sepsané na papíře a základní otázky se naučit nazpaměť, aby se novinář při rozhovoru příliš nedíval do poznámek. Stejně jako Šídlo tvrdí, že nejdůležitějším při rozhovoru je naslouchání respondentovi a upřímný zájem o něj, protože tak se respondent novináři skutečně otevře.⁵⁹

Během interview

Volba prostředí pro interview

Po přípravné fázi nastává další krok, a tím je určení místa pro setkání a realizování rozhovoru. Podle Štorkána prostředí slouží jako funkční prostředek k dokreslení portréту člověka a platí podle něj zásada, že pokud jde o pracovní záležitost spojenou s rozhovorem, je lepší interviewovat v pracovním prostředí. Pokud jde o portrét či osobní problematiku, je lepší volit domácí prostředí pro rozhovor. Samozřejmě ne vždy chce respondent zvát cizí lidi do svého domova, a proto může být alternativou místo, které je respondentovi blízké a kde se cítí uvolněně.⁶⁰ Je samozřejmě také možné vést rozhovor po telefonu, nebo e-mailu, ale na tento typ rozhovoru se v této práci nezaměřuji.

Umění interviewovat

Po odsouhlasení prostředí, ve kterém se novinář a respondent setkají, nastává fáze samotného rozhovoru. Podle Štorkána je důležité, jakou techniku novinář při interview zvolí, protože na tom závisí, co se dozví a především, jak se to dozví. Každý respondent vyžaduje jinou taktiku při dotazování a také jiný osobní přístup. Existuje nesčetné množství názorů, jak vést rozhovor, aby se dotazující a respondent dostali k určitému cíli. Mezi obecné rady podle Štorkána patří nedávat otázky obecného charakteru, nemluvit příliš dlouho, nedělat si poznámky během interview, ale raději pozorně poslouchat a vést průběh rozhovoru stále v duchu hlavního záměru k vytyčenému cíli.⁶¹

Umění interviewovat nese několik vlastností, na kterých se shodlo v anketě uspořádané vysokými školami žurnalistiky přes třicet univerzitních profesorů z různých škol.

- a) znalost oboru, k němuž se interview vztahuje
- b) široké všeobecné vzdělání
- c) předchozí poznání interviewovaného
- d) dobré vystupování a takt
- e) respekt a snaha porozumět interviewovanému
- f) nemoralizování

⁵⁹tamtéž. S. 111.

⁶⁰ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 78 - 79.

⁶¹ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 75 - 82.

g) neosobnost a nesentimentálnost⁶²

Se schopností interviewovat souvisí uvolnění respondenta na začátku rozhovoru. Tím se rozumí nejdříve začít rozhovor o něčem jiném, než je téma rozhovoru. Může to být například otázka ohledně respondentových zájmů.

Poté následuje přechod k připraveným okruhům a otázkám. V této chvíli by novinář měl být pozorný a soustředěný na odpovědi respondenta a nejlépe ho sledovat očima při odpovídání. V této fázi je také důležité umět mlčet, protože je podstatné dát respondentovi prostor pro jeho odpovědi.

Kladení otázek

Umět klást otázky vyžaduje značné teoretické znalosti a zkušenost. Novinář by měl otázky pokládat podle určitého logického pořadí, kdy postupuje od okruhu k okruhu, který si vytvořil před rozhovorem. Novinář by si měl také pohlídat, že interviewovaný správně chápe položené otázky. Pořadí otázek se stanovuje z hlediska tazatele, ale v praxi se může interview vyvíjet různě, a je proto nutné umět pohotově reagovat a nedržet se striktně připraveného pořadí okruhů a otázek. Právě tuto situaci popisuje Ondřej Neff: *“Stalo se mi, že mi novinář položil otázku, já odpovídal a on mi řekl: “Tohle mi neříkejte, to přijde až po otázce číslo šest!”*⁶³ Tento příklad jasně ukazuje, že není nejvhodnější držet se přesně pořadí otázek, protože interview je dialog, kdy na sebe dva lidé reagují, a pokud jeden začne odpovídat na otázku a dostane se k tématu, které má novinář připravené na později, tak by měl novinář pohotově reagovat a nechat respondenta domluvit. Poté se může opět vrátit k původnímu tématu a nenarušovat tak tok myšlenek respondenta.

Při kladení otázek také platí pravidlo, že důležitější otázky se kladou na začátek rozhovoru, poté následují otázky podrobnější a naposledy méně důležité otázky. Jak bylo zmíněno výše v podkapitole umění interviewovat, je důležité respondenta na začátku interview uvolnit, a to znamená, že první dvě až tři otázky by měly být odlehčené a zaměřené na téma, které je respondentovi blízké a příjemné.⁶⁴

Délka interview

Délka interview může být různá, protože záleží, jaké interview novinář tvoří. To, jak dlouho novinář mluví s respondentem, velmi úzce souvisí s délkou psaného interview.

⁶²tamtéž. S. 81.

⁶³OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interview*. S. 43.

⁶⁴ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 84.

Většinou se ale délka interview odvíjí od počtu znaků nebo počtu řádků, který novinář dostane od svého zaměstnavatele v tisku k dispozici. Ondřej Neff toto popisuje na konkrétních příkladech, kdy rozhovor na 1800 znaků pokryje asi jednu normostranu a maximální počet otázek je pět. Například rozhovor na 8000 znaků, je už rozsáhlé interview, při kterém se odkrývá několik rovin a vzniká jakýsi příběh.⁶⁵

Podle Jindřicha Šídla potřebuje novinář na kvalitní rozhovor zhruba hodinu. Kratší čas by mohl novináře stresovat, protože se nestihne zeptat na všechno, co ho zajímá. Na druhou stranu rozhovoru, který je delší než hodinu, hrozí rozvleklost a veliké množství odpadu při přepisování.⁶⁶ Petr Volf je naopak schopný interviewovat i dvě hodiny, ale to je podle něj horní hranice pro délku rozhovoru.

Přepis interview

Zásadním pravidlem při přepisu nahrávky interview, je, že novinář nesmí v žádném případě získané informace překrucovat.⁶⁷ Dále je důležité, aby mezi otázkami a odpověďmi fungovala logická návaznost. Novinář by měl také cíleně vybírat informace, které jsou nejzajímavější a nejvýznamnější, protože není možné, aby prezentoval všechna sdělená fakta. Interview, které je pro čtenáře atraktivní, by mělo obsahovat nové informace, nápadité otázky a originální odpovědi.

Při přepisu interview je nutné, aby novinář podle vlastní metody, surový text opracoval, zkrátil a upravil. Důležitým faktorem při přepisu, je volba jazyka respondenta. Interview by mělo být autentické, a proto by novinář měl zachovat mluvu respondenta.

Podle Barbory Osvaldové by si zpovídáný po přečtení rozhovoru měl pomyslet: „*Není to přesně, co jsem řekl, ale je to přesně, co jsem chtěl říct.*“⁶⁸

Vzhledem k tomu, že interview je určeno pro čtenáře, je důležité jako novinář mít na paměti, že nejde pouze o komunikaci mezi dotazujícím se a respondentem, ale také o komunikaci se čtenářským publikem. S tím souvisí, že je nutné text upravit do takové podoby, aby to odpovídalo stylu, který se objevuje v periodiku, kde interview bude publikováno.⁶⁹

⁶⁵OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interview*. S. 42.

⁶⁶*tamtéž*. S. 65.

⁶⁷ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. S. 47.

⁶⁸OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interview*. S. 7.

⁶⁹Naše řeč – Interview: mezi mluveným a psaným textem.

Autorizace interview

Autorizací interview se rozumí možnost respondenta si hotový rozhovor přečíst a případně ho upravit ještě před jeho vydáním. Na našem území neexistuje žádný tiskový zákon, který by novinářům ukládal povinnost interview konzultovat s respondentem, takže záleží jen na novináři, jestli respondenta nechá do textu nahlédnout. Novinář musí mít na paměti, že neautorizovaný text v sobě nese riziko konfliktu v momentě, kdy respondent nesouhlasí s určitou informací nebo slovním obratem v rozhovoru. Na druhou stranu autorizovaný text v sobě nese riziko, že se respondent bude snažit své odpovědi upravit a text tak ztratí na své autentičnosti.

Prestižní tištěná média se k autorizaci staví podle Hvížd'aly dvěma cestami. Buď text posílají k autorizaci, nebo volí tzv. sanitizaci, to znamená, že za text nesou odpovědnost oba novinář a editor a musí si pohlídat, že z textu nezmizí nic podstatného a neupraví se smysl výpovědi respondenta.⁷⁰

⁷⁰OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interview*. S. 40.

Praktická část

V rámci praktické části aplikuji znalosti, které jsem načerpala z odborné literatury při psaní teoretické části na tvorbě vlastního interview. Popíši proces výběru respondenta, přípravu na interview a realizaci rozhovoru s tanečnicí Natašou Novotnou. Dále vysvětlím, jakým způsobem probíhala spolupráce a komunikace s deníkem Právo, kde byl rozhovor publikován dne 24. dubna 2018 ve zkrácené podobě.

Výběr respondenta

Při volbě respondenta a tématu jsem měla možnost svobodné volby, a proto jsem se rozhodla udělat rozhovor s osobou, která mě zajímá z důvodu jejího zaměstnání a životních zkušeností. Vybrala jsem si pro své interview tanečnici a lektorku tance Natašu Novotnou. Jak jsem již popsala v teoretické části, při výběru respondenta, je důležité, mít opravdový zájem o osobu, se kterou budeme vést rozhovor, protože se to odráží v přípravě, ale i v publikovaném interview. Já sama se o tanec dlouho zajímám a věnuji se mu. V minulosti jsem také navštívila Gaga lekce vedené Natašou, ale také představení souboru 420people, kde Nataša vystupovala, a proto mi přišlo velmi zajímavé interviewovat právě ji vzhledem k tomu, že se dlouhodobě zajímám o oblast tance a obdivuji Natašinu práci pro soubor 420people, ale také mimo něj.

Místo setkání

Natašu Novotnou jsem o poskytnutí rozhovoru poprosila skrze e-mailovou komunikaci, ve které jsem jí vysvětlila, za jakým účelem, na jaké téma a pro jaké noviny, bych s ní ráda vytvořila interview. Nataša byla za mou nabídku přizvání k interview ráda a souhlasila s poskytnutím rozhovoru.

Poté následovala domluva ohledně místa setkání. Jelikož Natašu znám pouze z lekcí tance a v rámci aktivit, kterým se věnuje ve veřejném dění, nabídla jsem jí místo setkání v kavárně Nona v Praze, což je veřejné místo. Netroufla bych si zvát se k ní domů, protože se jedná o publicistické interview, nikoliv osobní či portrétní rozhovor, při kterém je vhodnější využít domácího prostředí k dokreslení osobnosti interviewovaného. Kavárnu Nona jsem vybrala, protože je v blízkosti Národního divadla a Nové scény Národního divadla, kde se Nataša angažuje v tanečních představeních. Zároveň je kavárna v blízkosti baletních sálů, kde Nataša zkouší, nebo vyučuje taneční jazyk Gaga. Setkání jsme si domluvily na dvě hodiny

odpoledne, protože v té době není v kavárně příliš hostů, a tudíž méně hluku, který by nás při interview jistě vyrušoval.

Příprava okruhů a otázek

Na interview s Natašou Novotnou jsem se připravovala asi tři dny. Nejdříve jsem si našla všechny dostupné rozhovory, které s ní vyšly a pozorně si je všechny přečetla, abych zjistila, na co se jí ptali ostatní novináři. Dále jsem si vyhledala informace o Nataše na internetu na různých webových stránkách, kde figuruje její jméno. Samozřejmě jsem si také nastudovala její životopis, abych byla při interview v obraze a znala důležité mezníky v jejím životě.

Další fází po nastudování předchozích rozhovorů a životopisu Nataši, byla příprava okruhů a otázek k interview. Tvorbu okruhů jsem vytvářela podle informací, které jsem si přečetla o Nataše. Pořadí okruhů jsem volila podle citu, ale také podle rady, kterou jsem načerpala v knize Umění interview. Podle doporučení v této knize je vhodné na začátku interview respondenta uvolnit, poté se ptát na důležité otázky a ke konci interview volit otázky méně důležité. Podle citu jsem okruhy seřadila také do jisté míry chronologicky. Prvním okruhem rozhovoru jsou Natašiny začátky s tancem, poté následuje okruh týkající se její první pracovní příležitosti v rámci souboru Nederlans Dans Theater, dále její další pracovní zkušenosti v rámci souboru 420people a samozřejmě jsem také zařadila okruh týkající se aktuálního zaměstnání a aktivit, kterým se Nataša věnuje. Na závěr interview jsem vybrala okruh, ve kterém se ptám na plány do budoucna. V tomto pořadí jsem okruhy sepsala v tomto znění: Úvod, Začátky, Tanec jako práce, 420people, Tvorba choreografie, Kyliánův nadační fond, Gaga lekce, Budoucnost a Zájmy.

K těmto okruhům jsem poté připravila konkrétní otázky. Většina otázek, byly otevřeného typu, to znamená, že Nataša musela odpovědět souvětím. Některé byly uzavřené, kdy lze odpovědět pouze ano, nebo ne. V mých otázkách převažovaly ty přímého typu, což znamená, že Nataša odpovídala na otázky, které jsou zakončené otazníkem. Také jsem spíše volila otázky osobní, což znamená, že odpovídala podle subjektivního pocitu. Otázky jsem vytvářela s porovnáním otázek z předešlých rozhovorů, abych příliš neopakovala dotazy jiných novinářů a dozvěděla se od Natašy něco nového.

Zde přikládám vytvořené okruhy a otázky k interview.

Úvod

1. Dočetla jsem se o Vás, že jezdíte po Praze na skútru. Přijela jste na něm i na dnešní interview?
2. Jak jste po pracovní stránce odstartovala nový rok 2018?

Začátky

3. Kdo vás přivedl k tanci?
4. Měla jste v dětství, nebo jako začínající tanečnice někoho, kdo byl vaším vzorem z oblasti tance?
5. Jak vzpomínáte na období, které jste strávila v Holandsku? Dokážete jmenovat jednu věc, která se vám s touto zemí nejvíce pojí?

Tanec jako práce

6. Jak vypadal váš běžný pracovní týden, když jste byla členkou Nederlans Dans Theater?
7. Cítila jste při působení v jednom z nejprestižnějších tanečních souborů na světě mezi lidmi v souboru soutěživost? Nebo jak se lidé k sobě chovali v rámci souboru?
8. Spolupracovala jste s několika světovými choreografy. Na kterého vzpomínáte nejvíce? Dal Vám někdy jeden z těchto choreografů nějakou radu nebo moudro, které si dodnes pamatujete a snažíte se podle něj řídit?
9. Jaké to pro Vás bylo, vrátit se po tolika letech do České republiky?

420people

10. Máte pocit, že jste si jako soubor splnili cíle, které jste si dali v začátcích? Které to byly? Které jste si zatím třeba nesplnili?
11. Můžete říct, která choreografie získala největší ohlas u diváků? Byla nejvíce reprízována?
12. Je pro Vás těžké najít v České republice kvalitní tanečníky pro soubor? Jedná se čistě o český soubor?
13. Co od svých tanečníků a tanečnic očekáváte? Po fyzické, ale i psychické stránce.
14. Kam dál byste chtěla, aby se soubor ubíral, jaké máte plány pro rok 2018?

Tvorba choreografie

15. Můžete, prosím, popsat a přiblížit, jakým, způsobem probíhá tvorba choreografie?
Jaký je to vlastně proces? Myslím tím vše od první myšlenky, přes výběr hudby, až po vytváření samotné choreografie, kostým?
16. Kde získáváte inspiraci při tvoření choreografie?
17. Jak dlouho nacvičujete jedno představení?

Kylianův nadační fond

18. Co Vás vedlo k vytvoření Kyliánova nadačního fondu?
19. Co je jeho hlavním cílem?

Gaga lekce

20. Jak byste vysvětlila lidem, kteří taneční jazyk Gaga neznají, o co jde a co mohou očekávat, pokud přijdou na lekci?
21. Chodí na Vaše lekce profesionálové nebo spíše lidé začínající s tancem?
22. Kdy probíhají a je možné se na ně přihlásit?

Budoucnost

23. Všímám si ve vašem repertoáru a na představeních Nové scény propojení tance a činohry, baví vás tato kombinace? Proč?
24. Je něco v oblasti tance, o čem sníte, co jste si vždy přála a zatím nesplnila?
25. Co byste popřála do budoucnosti české taneční scéně? V čem byste ráda viděla změnu? Chybí jí podle Vás něco?

Zájmy

26. Jaké činnosti se ráda věnujete, když zrovna netančíte?
27. Vzděláváte se stále v oblasti tance nějakými workshopy, semináři?

Během interview

Na interview jsem dorazila s několikaminutovým předstihem, abych si našla vhodné místo, kde bude klid na interview, a také abych se vyhnula situaci, že se na interview dostavím později než Nataša. Když jsem dorazila do kavárny, tak jsem si připravila vytištěné otázky, papír na případné poznámky a mobilní telefon na nahrání rozhovoru. Mobilní telefon

jsem zvolila, protože ho nosím stále u sebe, nahrávání na něj je velmi snadné a zvuková stopa je kvalitní a dobře slyšitelná.

Nataša dorazila chvilku po druhé hodině a začaly jsme vést rozhovor. Interview jsem začala otázkami z prvního okruhu, ale hned po zodpovězení druhé otázky, mi Nataša sama nevědomky přesměrovala na okruh otázek týkajících se Gaga a Kyliánova nadačního fondu, který jsem měla připravený na později. Byla jsem si před začátkem interview ale vědoma toho, že se nemohu striktně držet pořadí otázek, protože je nutné umět reagovat na odpovědi respondenta a pokud svojí odpovědí posune rozhovor do okruhu, který mám na konci seznamu, tak na to musím umět zareagovat a nechat respondenta domluvit. Po zodpovězení otázek týkajících se Gaga a fondu, jsem plynule přešla opět k připravenému pořadí a navázala otázkami na Natašiny začátky s tancem a jejím angažmá v Nederlands Dans Theater.

Během rozhovoru jsme mluvily o všech okruzích, které jsem měla připravené, ale některé otázky zůstaly nezodpovězeny. Příkladem jsou otázky týkající se tanečního souboru 420people, ze kterého Nataša už odešla, a proto mi nemohla na některé otázky odpovědět. To, že odešla, jsem se v rámci mé přípravy nikde nedočetla, protože na webových stránkách souboru 420people je stále vedená jako jeho členka. Tato informace mě při rozhovoru zaskočila a nebyla jsem na ni připravená, ale nenechala jsem se vyvést z míry a otázky na 420people, na které nemohla odpovědět, jsem zkrátka vynechala. Naopak jsem ale v této situaci otázku nahradila dotazem, co ji vedlo k odchodu. Naopak jiné otázky vznikly nově při interview, jako přirozená reakce na Natašiny odpovědi. Podařilo se mi získat odpovědi na všechny mé otázky. Celý rozhovor probíhal v příjemném a klidném tónu. Po jeho ukončení, mě Nataša poprosila o zaslání interview k autorizaci.

Délka interview

Rozhovor jsme spolu vedly hodinu a deset minut, což stačilo k zodpovězení mých otázek. Byla jsem si vědoma toho, kolik řádků textu mám odevzdat redakci Práva, nicméně jsem pro tuto bakalářskou práci chtěla vytvořit delší interview, abych si tento žánr dobře vyzkoušela z pozice novináře. Také jsem chtěla vytvořit interview, kde se čtenář dozví více informací o Nataše Novotné, ne jen ty o fondu a Gaga, které vyšly v Právu, a k tomu bylo zapotřebí většího množství otázek.

Přepis interview

Dalším krokem po mém setkání s Natašou, bylo zpracování zvukové nahrávky do publicistického interview. Tuto část považuji za nejsložitější z celého procesu tvorby interview, protože nad ní novinář stráví nejvíce času a musí při tomto procesu nemilosrdně krátit a stylizovat odpovědi, aby vytvořil zajímavý a čtivý rozhovor, po jehož publikování jsou obě strany spokojené.

Zvolila jsem postup, kdy jsem si nejdříve přepsala celou zvukovou stopu včetně otázek a odpovědí. Natašiny odpovědi jsem při přepisu rovnou krátila a upravovala. Po přepsání interview, jsem rovnou některé otázky vynechala a upravila jsem pořadí otázek tak, aby na sebe otázky v interview logicky navazovaly. Při přepisu interview jsem zachovala Natašinu mluvu a její slovní obraty, aby byl rozhovor autentický. Pokud se při rozhovoru smála, napsala jsem to za odpověď do závorky k dokreslení atmosféry interview.

Autorizace textu

Po ukončení našeho rozhovoru, mě Nataša poprosila o poslání hotového interview na e-mail k autorizaci, aby popřípadě upravila své výpovědi. S tím jsem souhlasila. První verzi vytvořeného interview jsem musela předělat, protože Nataše přišly její odpovědi příliš dlouhé, s použitím velkého množství spojek a dlouhých souvětí. Při druhém upravení textu, jsem odpovědi zkrátila, přepsala je a upravila stylizaci. Také jsem některé otázky zcela vynechala a upravila jsem jejich pořadí. S druhou verzí interview byla Nataša spokojená.

Komunikace a spolupráce s deníkem Právo

První fází mé spolupráce s deníkem Právo, byla e-mailová komunikace s vedoucí novinové rubriky Praha a střední Čechy, zda mi v novinách může vyjít rozhovor s Natašou Novotnou. Po odsouhlasení respondenta a tématu jsem dostala povolený rozsah o dvaceti řádcích včetně titulku a podpisu. Pro publikaci v Právu jsem zvolila část interview, která se týká Gaga lekcí a Kyliánova nadačního fondu, protože to jsou aktuální informace, a proto budou pro čtenáře zajímavé. Dostala jsem za úkol k rozhovoru připojit také fotografii Natašy Novotné. Tu mi poskytla ze svého soukromého archivu.

Po dokončení přepisu a autorizování textu Natašou, jsem hotové interview poslala do Práva ke schválení. Po konzultaci s vedením deníku, jsem v interview provedla několik stylistických úprav a některé odpovědi zkrátila. Poté jsem k interview doplnila titulek. Rozhovor vyšel dne 24. dubna 2018 spolu s Natašinou fotografií.

Rozhovor s Natašou Novotnou

Nataša Novotná je tanečnice, choreografka, lektorka a spoluzakladatelka tanečního souboru 420people a zakladatelka Kyliánova nadačního fondu. Je také držitelkou několika tanečních ocenění, například prestižní ceny Thálie za taneční výkon v choreografii Small hour.

Nataša pochází z obce Dobroslavice na Moravě. V dětství se věnovala krasobruslení a později tanci, který také vystudovala na ostravské konzervatoři. Po absolvování konkurzu, byla v roce 1997 přijata do prestižního tanečního souboru Nederlands Dans Theater 2 pod vedením Jiřího Kyliána. V letech 2000 - 2002 tančila ve švédském Göteborgs Operan Ballet a od roku 2002 byla angažovaná v hlavním souboru Nederlands Dans Theater 1. Zde spolupracovala s předními choreografy, například J. Kyliánem, O. Naharinem, M. Ekem, M. Tancard, W. Forsythem, Crystal Pite a dalšími.

Od roku 2007 pracuje jako tanečnice na volné noze. Po odchodu z Nederlands Dans Theater, spolupracovala na různých projektech, například s Tero Saarinen Company ve Finsku, Copenhagen International Ballet, Korzo Theater, Station Zuid a C-scope v Nizozemsku, dále např. se sólistou italské La Scaly Robertem Bollem nebo s londýnským Sadler's Wells v představení se Sylvie Guillem.

Po návratu do České republiky, založila spolu se svým bývalým kolegou z NDT 1 Václavem Kunešem, taneční soubor 420people, jehož byla do roku 2016 výkonnou ředitelkou. Soubor se skládá z českých i zahraničních tanečníků a tanečnic. Soubor vystupuje na české scéně, ale také v zahraničí, například ve Francii, Mexiku, Španělsku, Holandsku, Norsku, Finsku a dalších zemích.

Nataša se také angažuje v iniciativách na podporu českého současného tance a je členkou správní rady profesní organizace Vize tance. Od roku 2017 také vyučuje v Praze pohybový jazyk Gaga jako jediná s aprobací v České republice.

Dočetla jsem se o Vás, že jezdíte po Praze na skútru. Přijela jste na něm i na dnešní interview?

Ano, parkuji přímo tady pod oknem kavárny. Všem, a hlavně ve městě, jej vřele doporučuji a myslím, že pár lidí už jsem motivovala.

Jak jste po pracovní stránce odstartovala nový rok?

Dopřála jsem si nejpříjemnější pracovní odstartování v Tel Avivu, kam si dojíždím doplňovat lektorské informace. Následoval maratón představení ke konci ledna. Únor byl hodně ostravský, spolupracuji s tamním baletním souborem Národního divadla a také připravuji krátkou choreografii pro absolventy konzervatoře. Vymezuji také dost času na Kyliánův nadační fond, který jsem vloni založila.

Co vás vedlo k založení fondu?

Byl to zájem pana Kyliána, aby jeho jméno v České republice více rezonovalo. Já jsem si, možná trochu drze řekla, že kdo jiný, by se toho měl chopit, než já. Mám k panu Kyliánovi blízko, tančila jsem u něj v souboru a mám organizační zkušenosti z práce pro soubor 420people.

Co je cílem fondu?

Cíle fondu jsem rozdělila do tří pilířů. Tím prvním pilířem, je už existující video archiv, který se tady buduje už dvacet let. Druhým pilířem je podpora vzniku tanečních filmů, ale nechci se vymezovat jen na ně. Do budoucna bych ráda v rámci fondu podpořila i taneční produkci. Třetím pilířem je vzdělávání a vývoj, což by se týkalo realizace různých workshopů. Ráda bych také iniciovala projekt, který se bude věnovat tanečním pedagogům, aby se mohli celoživotně vzdělávat.

Jste jedinou lektorkou v České republice, která má aprobaci vyučovat taneční jazyk Gaga. Jak byste vysvětlila lidem, o co jde?

Gaga je tréninkem instinktivního pohybu, posiluje vazbu mezi vědomým a nevědomým. Vede nás k prožitku čisté a nekomplikované svobody a rozkoše. V příjemném prostředí, v pohodlném oblečení, za doprovodu hudby. Každý sám za sebe, v napojení na druhé.

Jak probíhají lekce Gaga, které vedete pro veřejnost?

Jedná se o hodinovou lekci, na kterou můžou přijít lidé bez tanečních zkušeností, prakticky každý je schopen pochopit mé instrukce. Pokud si někdo nebude jistý, může vždy kopírovat mé pohyby. Lekce Gaga jsou založené na systému multitaskingu, takže na lidi vrstvim různé instrukce, které trénují zároveň tělo i mozek.

Kdy a kde lekce probíhají a jak je možné se na ně přihlásit?

Přihlásit se, je možné přes Facebook, kde mám vytvořenou stránku Gaga Prague s dostupnými informacemi. Lekci mám zatím jen v Praze každou neděli od půl sedmé do půl osmé ve zkušebnách baletu Národního divadla v Anenském klášteře.

Je o lekce zájem?

Hlásí se stále více lidí, kteří mají o lekce zájem. Uvažuji o přidání další hodiny. Sama jsem s Gaga ráda každý den a lze to. Například jen když sedíte, můžete uvažovat, jak máte posazené žebra, ramena.

Kdo chodí na lekce?

Co se týká lekcí Gaga people, tak jsou to většinou lidé, kteří sedí hodně v kanceláři a které zajímá, co se děje s jejich tělem, ale i pohybem vůbec a to, jakým způsobem je spojen s naší existencí.

Pak jsou ještě hodiny Gaga dancers.

Ano, ty jsou určené pro profesionály a pro studenty nejstarších ročníků konzervatoří.

Kdo vás přivedl k tanci?

K tanci mě přivedlo krasobruslení. V rámci tréninků jsem měla průpravu z gymnastiky, atletiky a mimo jiné z baletu, kde si mého pohybového nadání všiml pan učitel a doporučil rodičům, abych zkusila taneční konzervatoř.

A tu se vám podařilo vystudovat v Ostravě. Poté jste byla vybrána do angažmá prestižního souboru Nederland Dans Theatre pod vedením Jiřího Kyliána. Jak na toto období vzpomínáte?

Hmmm, i po tolika letech si myslím, že mi pořád nedochází, co mi tohle období dalo. Po profesní stránce je tato zkušenost neoddiskutovatelná. Měla jsem ohromné štěstí, že jsem se dostala do NDT a spolupracovala s předními světovými choreografy. To je jedna stránka toho bytí v zahraničí.

A ta druhá?

Tou druhou je lidská stránka. Velmi jsem vnímala rozdíl v mentalitě mezi Holandskem a Českou republikou. Někdy sama dodnes nevím, jestli mi to více nekomplikuje moje uvažování, ale beru to jako veliké pozitivum a možná ještě úplně nevím, co s tím mám dělat. (smích)

Jak jste zvládla jazykovou bariéru po příjezdu do Holandska?

Já jsem šla do Holandska jen se znalostí francouzštiny, takže jsem si tam nejdřív připadala jako Alenka v říši divů. První tři měsíce byly veliký společenský šok. Po příjezdu jsem se snažila naučit hlavně angličtinu, protože tou jsme se dorozumívali s ostatními členy souboru. Holandštinu jsem tolik nepotřebovala, protože každý Holanďan umí anglicky.

Jak vypadal váš běžný pracovní týden?

V NDT se soubory dělí na jedničku a dvojku. Já jsem tenkrát nastoupila do dvojky, tedy do juniorského souboru. Ranní trénink byl od půl desáté do jedenácti. Od jedenácti do půl šesté večer, jsme zkoušeli choreografii na představení a takto to probíhalo každý den. Byla jsem ráda, když se mi podařilo mít jeden volný víkend v měsíci.

To zní jako veliký fyzický zářrah!

Ano, to byl! Ale zároveň to byla bezvadná škola. Díky každodenním tréninkům, jsme se udržovali na vysoké taneční úrovni.

Změnilo se něco, když jste postoupila do jedničky?

V jedničce to bylo v podstatě totéž. Když jsme neměli v daný den představení, začínal trénink v jedenáct a končil v sedm večer.

A když jste měli představení?

Pokud se ten den hrálo, dopoledne se zkoušelo a odpoledne nás autobus odvezl z Amsterdamu do jiného města, kde jsme vystupovali. Náš soubor byl podporován státem, a tak jsme měli určitou povinnost prezentovat veřejnosti naše představení.

Jezdili jste se souborem vystupovat také do zahraničí?

Ano. Několikrát jsme jeli jako doprovod holandské královny, která NDT ráda prezentovala při svých zahraničních cestách.

Během své taneční kariéry jste spolupracovala s několika světovými choreografy. Který na vás měl největší vliv a dal vám nějakou radu, kterou se dodnes řídíte?

Spousta "mouder" mám od pana Kyliána, protože s ním trávím nejvíce času. Jsem za to moc vděčná, protože mě naplňuje také lidsky. Ale setkání se všemi významnými choreografy, o kterých jsem se například učila ve škole, mě velmi ohromilo. Jeden měl silnou energii, druhý zase obrovskou vůli fyzicky pracovat.

Další fází po odchodu z NDT, byl váš návrat do České republiky. Jaké to bylo, vrátet se po tolika letech strávených v zahraničí?

Vracela jsem se s tím, že pro mě začne nová etapa a také, že začneme s Václavem tvořit soubor. Mluvili jsme o tom hodně v Holandsku. (Václav Kuneš je spoluzakladatel souboru 420people a bývalý člen NDT 1). Chvilku mi trvalo, než jsem se v Praze zorientovala.

Jak jste se tedy živila bezprostředně po vašem příjezdu?

Já jsem po mém příjezdu stále hodně vyjížděla za prací do světa, kde jsem spolupracovala na různých projektech. Ten první byl se Saburem Teshigawarou v Japonsku. Taky jsem hodně tančila Kyliánova představení na gala večerech. V prvních dvou letech, co jsem se vrátila, se také sešlo pár projektů, které jsem dělala spolu s Václavem. Tehdy jsme si už začali připravovat naši první společnou choreografii Small hour na kampaň 420people.

Právě taneční soubor 420people, který jste založila s Václavem Kunešem, loni oslavil 10 let od svého vzniku. Máte pocit, že jste si splnili cíle, které jste si dali v začátcích? Které to byly?

To je těžké hodnotit, protože pro mě se to vše dělo za chodu a za těch deset let jsem neměla vůbec čas se nad tím zamyslet, což je špatně. Ale cílem bylo vybudovat fungující subjekt, který bude tanečnickům poskytovat kvalitní místo pro práci, a to se nám podařilo.

Bylo pro vás těžké najít v České republice kvalitní tanečnický?

Určitě, protože jsme s Václavem vnímali, že česká nezávislá taneční scéna je v kvalitě hrozně pozadu. Já jsem si přála, a to je jedna z věcí, které se z mého pohledu moc nepodařily, abychom si vybírali mladé tanečnický z Česka a Slovenska a systematicky s nimi pracovali, aby se dostali na určitou taneční úroveň. Z části se to podařilo s naší úplně první generací tanečnicků Zuzkou Herényiovou a Milanem Odstrčillem, se kterými jsem trávila ze začátku hodně času na sále. Jen bych ráda doplnila, že jsem už ze souboru odešla.

Aha, to jsem nevěděla. Na webových stránkách jste totiž stále vedena jako členka souboru.

Nevím, proč to soubor zatím nezveřejnil.

Proč jste se rozhodla odejít?

Já jsem to potřebovala, začínala jsem se trochu dusit. Prvních pár let jsem se věnovala organizaci souboru, která mi už ke konci mého fungování v souboru, začínala přerůstat přes

hlavu. Do toho jsem tančila naše představení a také mě to hodně uzavřelo v Praze, což se mi nelíbilo a přišlo mi to škoda.

Kdo se tedy o soubor nyní organizačně stará?

V rámci 420people funguje regulérně už pět let manažer a PR. A Václav soubor vede z pozice uměleckého ředitele.

Je něco v oblasti tance, o čem sníte a ještě jste si to nesplnila?

Ty jo, mít nějaké přání by bylo určitě fajn! (smích) Mně se podařilo tančit na takových místech světa, že by se mi to ani ve snu nezdálo, takže v tomto směru jsem hrozně rozmazlená. Mám asi opravdu přání, aby taneční svět dobře komunikoval a aby tanec ve společnosti lépe rezonoval. A pro sebe osobně si přeji, ať mě nebolí tělo.

A zatím nebolí?

Ono bolí pořád, ale tak nějak dobře.

Čemu se ráda věnujete, když nepracujete?

Zahradě. (smích) Jsem ráda venku, protože hodně času trávím v divadle.

Zkrácená verze rozhovoru pro deník Právo

Taneční styl Gaga je už také v Praze

Nataša Novotná je tanečnice, choreografka, lektorka a spoluzakladatelka tanečního souboru 420people a zakladatelka Kyliánova nadačního fondu. Je také držitelkou několika tanečních ocenění, například prestižní ceny Thálie za taneční výkon v choreografii Small hour. Od roku 2017 také vyučuje v Praze pohybový jazyk Gaga jako jediná s aprobací v České republice.

Jste jedinou lektorkou v Česku, která má aprobaci na taneční styl Gaga. O co jde?

Gaga je tréninkem instinktivního pohybu, posiluje vazbu mezi vědomím a nevědomím. Vede nás k prožitku čisté svobody.

Jak probíhají lekce Gaga, které vedete pro veřejnost?

Jedná se o hodinovou lekci, na kterou mohou přijít lidé bez tanečních zkušeností. Pokud si někdo nebude jistý, může vždy kopírovat mé pohyby. Lekce Gaga je založená na systému multitaskingu, takže na lidi vrstvim různé instrukce, které trénují zároveň tělo i mozek.

Kdy a kde lekce probíhají a jak je možné se na ně přihlásit?

Přihlásit se je možné přes Facebook, kde mám vytvořenou stránku Gaga Prague s dostupnými informacemi. Lekci mám zatím jen v Praze, každou neděli od půl sedmé do půl osmé ve zkušebnách baletu Národního divadla v Anenském klášteře.

Je o lekce zájem?

Hlásí se stále více lidí, kteří mají o lekce zájem. Uvažuji o přidání další hodiny. Sama jsem s Gaga ráda každý den a lze to. Například jen když sedíte, můžete uvažovat, jak máte posazené žebra, ramena.

Kdo chodí na lekce?

Co se týká lekcí Gaga people, tak jsou to většinou lidé, kteří sedí hodně v kanceláři a které zajímá, co se děje s jejich tělem.

Kdo vás přivedl k tanci?

K tanci mě přivedlo krasobruslení. V rámci tréninků jsem měla přípravu z gymnastiky, atletiky a mimo jiné z baletu, kde si mého nadání všiml pan učitel a doporučil rodičům, abych zkusila taneční konzervatoř.

Závěr

Interview je jedním z nejčastějších novinářských žánrů a můžeme se s ním setkat v mluvené, nebo psané podobě napříč médii jako jsou televize, rozhlas, internet nebo tisk. Interview je oblíbené u čtenářů a posluchačů pro svou autentičnost. Rozhovor je ale zároveň považován za jeden z nejtěžších žánrů žurnalistiky pro svoji náročnou přípravu a realizaci. K vytvoření čtivého a zajímavého rozhovoru, je zapotřebí upřímného zájmu o respondenta, talentu, dobrého naslouchání a samozřejmě zkušeností.

Cílem této práce bylo nastudovat odborné informace o novinářském žánru interview, jeho přípravě a realizaci a poté tyto znalosti aplikovat na tvorbu rozhovoru pro deník Právo. V úvodu jsem zmínila zájem o vytvoření jakési příručky v rámci teoretické části této práce, která by mohla sloužit jako návod při tvorbě interview pro začínající novináře.

Cíle, které jsem si v úvodu vytyčila, se mi podařilo splnit. Teoretická část obsahuje informace o publicistickém interview, jeho přípravě a realizaci od odborníků z oblasti žurnalistiky, kteří se věnují rozhovoru v mluvené i psané podobě. V rámci teoretické části se mi podařilo vytvořit určitý návod složený z informací potřebných k vytvoření publicistického interview. Druhým cílem mé práce bylo vytvoření interview s tanečnicí Natašou Novotnou, který měl být otisknut v Právu v rubrice Praha a střední Čechy. Tento cíl jsem také splnila, interview spolu s fotografií mé respondentky vyšlo 24. dubna 2018.

Z pozice osoby, která nemá významné zkušenosti s tvorbou publicistického interview, jsem se potýkala s určitými těžkostmi, a to především při přepisování rozhovoru do podoby, která by byla čtivá a zajímavá. Na žádost mé respondentky jsem musela interview krátit a upravovat.

Daná práce by mohla být dále rozšířena o výzkum v podobě dotazníku, který by vyplnili čtenáři otištěného rozhovoru. Tímto způsobem bych jako autor práce získala zpětnou vazbu, která je důležitá pro poučení se z možných chyb.

Seznam pramenů a použité literatury

- ABC des Journalismus*. Überarb. und erw. 6. Aufl. München: Ölschläger, 1990. 716 s. Praktischer Journalismus; Bd. 1. ISBN 3-88295-145-1.
- DOČKAL, Miroslav, ed. *Novinářské žánry: [sborník]. Část 1*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1973. 116 s. Knihovnička novináře; sv. 1.
- HVÍŽĎALA, Karel. *Mardata: vzpoury v žurnalistice: dějiny rozhovoru a další texty o médiích 2006-2011*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 263 s. ISBN 978-80-7367-851-7.
- KONČELÍK, Jakub, VEČEŘA, Pavel a ORSÁG, Petr. *Dějiny českých médií 20. století*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8.
- LEE - POTTER, Emma. 2017. *Interviewing for Journalists*. Third edition. Media Skills. Abingdon, Oxon: Routledge, 2017. 222 s. ISBN 9781138650237
- MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. Překlad Miloš Calda. 2., rev. vyd., V Mladé frontě 1. Praha: Mladá fronta, 2011. 399 s. Strategie. ISBN 978-80-204-2409-9.
- Naše řeč – Interview: mezi mluveným a psaným textem *Naše řeč - Základní informace* [online]. Copyright © 2011 [cit. 23.04.2018]. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7059>
- OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. 240 s., [2] s. obr. příl. ISBN 80-7277-108-6.
- OSVALDOVÁ, Barbora a KOPÁČ, Radim. *Rozhovory o interview*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 166 s. ISBN 978-80-246-1618-6.
- RUSS-MOH, Stephan. *Žurnalistika: komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Překlad Hana Bakičová. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 292 s., [22] s. barev. obr. příl. ISBN 80-247-0158-8.
- ŠTORKÁN, Karel a kol. *Umění interviewu*. 1. vyd. Praha: Novinář, 1973. 225, [3] s. Knihovnička Novináře; Sv. 2.
- ŠTORKÁN, Karel. *Interview: Několik poznámek k současnému čes. a světovému interviewu: Určeno pro posl. fak. osvěty a novinářství*. 1. vyd. Praha: SPN, 1966. 62 s. Učební texty vys. škol.

Vítězné náměstí nemá být objezdem

Petr Janiš

Vítěznému náměstí Pražané neřeknou jinak než kulafák. Nemyslí se tím jen půdorys náměstí, ale i široký kruhový objezd v jeho středu. Změnit by to měla mezinárodní urbanistická a architektonická soutěž.

Tu vypsal městský Institut plánování a rozvoje (IPR). O nové koncepci Vítězného náměstí se mluví léta. Požadavek na její

Obyvatelé Prahy by se měli zkrátka na Vítězném náměstí cítit dobře

Petra Kolínská, radní

vytvoření se objevil v programovém prohlášení současných radních v únoru 2015. Od té doby se chystaly podklady.

Největším oříškem pro soutěžící bude nové uspořádání dopravy. Poté, co se rovněž v roce 2015 otevřel tunel Blanka, stoupla na Vítězném náměstí záležitost, protože se přes něj z tunelu a do tunelu jezdí.

Budoucnost má být jiná a zřejmě nepatří jen autům. „Obyvatelé Prahy by se měli zkrátka na Vítězném náměstí cítit dobře. Zkušenosti ze západní Evropy ukazují, že je možné

Vítězné náměstí se dočká proměny, byla vypsaná architektonická soutěž.

Foto IPR Praha

skloubit intenzivní dopravu s kvalitním veřejným prostorem a náměstím, kde hrají prim chodci.“ rekla náměstkyně primátorky Petra Kolínská (Trojkoalice, SZ).

Komfortní by měl být podle ní přístup mezi jednotlivými druhy

MHD, lidé by mohli například posedět pod stromy. „Věřím, že v soutěži se objeví takové návrhy, které pomohou palčivě problémů

náměstí vyřešit.“ uvedla i primátorka Adriana Krnáčová (ANO). Podle dřívějšího vyjádření ředitele IPR Ondřeje Boháče je

klíčové respektovat základní zásady tvůrce Dejvic, architekta Antonína Engela. Soutěž podle svého názvu očekává celkové řešení prostoru, lze čekat napady na jiné uspořádání jízdních drah pro auta než kruhový objezd, možná i pro tranvajové autobusy.

Návrhy dvoukolové soutěže posoudí více než renomovaná porota. Z odborníků, nezávislých členů poroty ční jméno autora zklidnění londýnského Trafalgarského náměstí Petera Heatha. Doplní ho architekti Ivan Reimann, absolvent několika univerzit včetně Fakulty architektury ČVUT, který je partnerem v berlínské architektonické kanceláři.

Současné české fakulty architektury zastoupí urbanista Jan Jehlík, Antonín Novák a Alena Korandová. Nebude chybět estetický rozměr, posoudí ho Petr Kratochvíl z Ústavu dějin umění Akademie věd, který se věnuje městskému veřejnému prostoru.

IPR 1. kolo soutěže vyhlásil v pátek 20. dubna, návrhy očekává do 26. června. Předpokládá, že 2. kolo z vybraných návrhů začne letos v srpnu. Tehdy by měl být zveřejněn termín finálního vyhodnocení. Až po soutěži by se měly rozebrat všechny kroky k realizaci, obháji mluvily o nahuných čtyřech letech. Město na soutěži nešetřilo. Na cenách bez DPH hodlá rozdělit 3,28 milionu korun bez DPH.

Libeňský most zbourat, navrhne městu Dolínek

O osudu pražského Libeňského mostu by mohlo být jasno v úterý. Primátorčin náměstek Petr Dolínek (ČSSD) chce radním předložit ke schválení plán zbourání a výstavby nového oboukolejového mostu. Dolínek, který plán minulý týden prezentoval výboru dopravy, to v pondělí napsal na svém Facebooku. Považuje to za neefektivnější způsob řešení problému.

Podle Dolínka by o věci mělo hlavně rozhodovat zastupitelstvo

ve čtvrtce. Starosta Prahy 7 Jan Čížinský (Praha sobě) upozornil, že díky práci Kloknerova ústavu ČVUT most lze opravit.

Čížinský proto na čtvrteční jednání na Facebooku Prahy sobě zve veřejnost. „Bude to moc potřeba. Snad se nám podaří most ke stému výročí republiky nasměrovat k opravě! Správný postup je postavit rychle most provizorní a Libeňák zrekonstruovat.“ napsal Čížinský. (ČTK, trj)

Opravy u Buštěhradu

BUŠTĚHRAD (ČTK) – Cestování mezi Kladnem a dálnicí D 7 zkomplikují od úterý opravy silnice u Buštěhradu, kde také vznikne nová kruhová křižovatka.

Práce potrvají několik týdnů. Denně tudy míří tisíce řidičů při dojíždění do Prahy, nyní mimo jiné nenajdou na silnici z buš-

těhradských ulic Hřebečská a V Zahradě.

Zároveň bude Ředitelství silnic a dálnic (RSD) opravovat i povrch vozovky poblíž odbočky k Památníku Lidice. Zde bude provoz na hlavní silnici omezený a řízený semaforem, informuje RSD na webu. Cena oprav přesáhne 40 milionů korun.

Taneční styl Gaga je už také v Praze

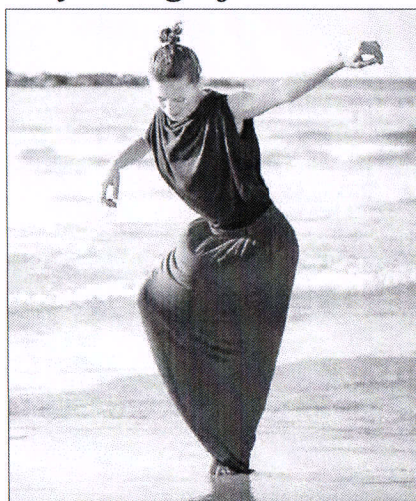
Nataša Novotná je tanečnice, choreografka, lektorka a spoluzakladatelka tanečního souboru 420people a zakladatelka Kyliánova nadačního fondu. Je také držitelkou několika tanečních ocenění, například prestižní ceny Thálie za taneční výkon v choreografii Small hour. Od roku 2017 vyučuje v Praze pohybový jazyk Gaga jako jediná s aprobační v České republice.

■ Jste jedinou lektorkou v Česku, která má aprobační taneční styl Gaga. O co jde?

Gaga je tréninkem instinktivního pohybu, posiluje vazbu mezi vědomím a nevědomím. Vede nás k prožitku čisté svobody.

■ Jak probíhají lekce Gaga pro veřejnost?

Jedná se o hodinovou lekci, na kterou můžou přijít lidé bez tanečních zkušeností. Pokud si někdo nebude jistý, může vždy kopírovat mé pohyby. Lekce Gaga jsou založené na systému multitaskingu, takže na lidi vrstvim různé instrukce, které trénují zároveň tělo i mozek.

Nataša předvádí Gaga i v Tel Avivu.

Foto Pavlína Schulz

■ Kdy a kde lekce probíhají a jak je možné se přihlásit?

Přihlásit se je možné přes Facebook, kde mám vytvořenou stránku Gaga Prague s dostupným informacemi. Lekci mám zatím jen v Praze každou neděli od půl sedmé do půl osmé ve zkušebnách baletu Národního divadla v Anenském klášteře.

■ Je o lekce zájem?

Hlásí se stále více lidí, kteří mají o lekce zájem. Uvažují o přidání další hodiny. Sama jsem s Gaga ráda každý den a lze to. Například jen když sedíte, můžete uvažovat, jak máte posazená zebra, ramena.

■ Kdo chodí na lekce?

Co se týká lekcí Gaga people, tak jsou to většinou lidé, kteří sedí hodně v kanceláři a které zajímá, co se děje s jejich tělem.

■ Kdo vás přivedl k tanci?

K tanci mě přivedlo krasobruslení. V rámci tréninků jsem měla průpravu z gymnastiky, atletiky a z baletu, kde si mělo nadání všim pan učitel a doporučil rodičům, abych zkusila taneční konzervatoř. (BRZ)

Magistrát se zabývá další novelou stavebního zákona

Na pražském magistrátu vznikla pracovní skupina, která se zabývá možností vytvoření nového stavebního zákona. Na konferenci o pražském územním plánu a stavebním zákonu to v pondělí rekla primátorka Adriana Krnáčová (ANO). Odborníci se shodli na tom, že současný systém územního plánování a povolování staveb je zralý ke kompletní proměně.

Praha chce přijít s vlastním řešením, protože má zákonodárnou iniciativu a může předkládat vlastní návrhy zákonů. Vláda nicméně loni v září schválila základní teze vlastního nového stavebního zákona, který připravuje ministerstvo pro místní rozvoj. Základní cíl má být dohodnut – zjednodušit pravidla, kterým musí stavební vyhovět pro získání stavebního povolení.

Poslední novela stavebního zákona začala platit od letošního ledna. Podle šéfa pražského Institutu plánování a rozvoje Ondřeje Boháče trpí tím, že ji vytvářeli úředníci. Psali si ji pro sebe, novela zvyšuje roli a počet úředníků i délku a komplikovanost povolování staveb, řekl Boháče. „Nikdo si vlastní rybník nevyvlastí. Proto jsem přesvědčen, že novela stavebního zákona musí vznikat mimo úřad.“ uvedl ve svém příspěvku.

Přitom poslední, loni schválenou novelou stavebního zákona vláda obhajovala tím, že zjednoduší byrokracii. Novela umožní je sloučit územní a stavební řízení a posouzení dopadů na životní prostředí. Omezuje také možnosti spolků a veřejnosti vstupovat do řízení, což bylo předmětem kritiky. (ČTK, trj)

Správný rocker podá pomocnou ruku tam, kde je třeba... Možná právě ty můžeš zachránit další život.

A právě ty také můžeš vyhrát vstupenky na koncert **ROLLING STONES**.

Více info se dozvíš na www.europlasma.cz nebo v našich dárcovských centrech na Chodově a na Černém Mostě.

WWW.EUROPLASMA.CZ

EUROPLASMA **DC CH** **DC CM**